

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave Carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranjoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987.- godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list RCG, broj 18/12); Sporazumu o međusobnoj saradnji Zavoda za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. RCG br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl. list RCG 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette no18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2006 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazzette No7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazzette No. 03/2003 i 08/2007).

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

15 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR	Vrijednost / Value					thous. EUR
	2012	2013	2014	2015	2016	
Ukupni izvoz	366 896	375 585	333 166	317 172	325 846	Total exports
Ukupan uvoz	1 820 850	1 773 352	1 784 214	1 841 524	2 061 688	Total import
Saldo robne razmjene	-1 453 954	-1 397 767	-1 451 048	-1 524 352	-1 735 842	Goods trade balance

15 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE SA ČLANICAMA CEFTE

TRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			thous. EUR
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
Ukupno	333 166	317 172	325 846	1 784 214	1 841 524	2 061 688	Total
Ukupno CEFTA	151 754	137 483	146 800	669 580	698 476	627 546	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	46%	43%	45%	38%	38%	30%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	80 006	70 213	82 035	480 664	518 360	457 276	Republic of Serbia
B i H	31 858	29 385	26 636	126 703	120 006	111 630	B i H
Albanija	15 169	13 319	14 388	32 645	29 882	28 542	Albania
Makedonija	3 365	4 481	4 526	26 018	27 513	26 521	Macedonia
Moldavija	4	-	37	176	183	169	Moldavia
Kosovo	21 353	20 085	19 179	3 373	2 531	3 408	Kosovo

15 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR	Izvoz / Exports				thous. EUR
	2013	2014	2015	2016	
Ukupno	375 585	333 166	317 172	325 846	Total
Italija	15 722	34 829	40 049	17 393	Italy
Republika Srbija	133 473	80 006	70 213	82 035	Republic of Serbia
Grčka	3 594	295	5 698	681	Greece
Hrvatska	59 548	33 110	3 125	2 250	Croatia
B i H	18 385	31 858	29 385	26 636	B&H (with RS)
Slovenija	36 007	13 310	11 938	15 103	Slovenia

15 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR	Uvoz / Imports				thous. EUR
	2013	2014	2015	2016	
Ukupno	1 773 352	1 784 214	1 841 524	2 061 688	Total
Republika Srbija	505 949	480 664	518 360	457 276	Republic of Serbia
Njemačka	116 468	114 725	116 431	217 243	Germany
Italija	117 621	116 046	117 718	153 041	Italy
Grčka	149 796	144 457	114 308	109 474	Greece
Slovenija	64 136	56 669	57 260	46 393	Slovenia
Švajcarska	13 027	12 540	11 832	13 076	Switzerland

15 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR	thous. EUR				
	2013	2014	2015	2016	
UKUPNO	1 773 352	1 784 214	1 841 524	2 061 688	TOTAL
Evropa	1 527 887	1 542 019	1 523 013	1 731 954	Europe
Albanija	25 645	32 645	29 882	28 542	Albania
Austrija	33 505	32 439	28 580	37 965	Austria
Belgija-Luksemburg	10 046	8 698	8 488	13 808	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	126 201	126 703	120 006	111 630	B&H (with RS)
Bugarska	9 433	8 285	10 086	13 228	Bulgaria
Velika Britanija	11 736	12 855	12 109	16 345	Great Britain
Grčka	149 796	144 457	114 308	109 474	Greece
Danska	1 645	2 347	3 631	4 295	Denmark
Italija	117 621	116 046	117 718	153 041	Italy
Mađarska	21 228	20 727	19 945	19 369	Hungary
Njemačka	116 468	114 725	116 431	217 243	Germany
Slovenija	64 136	56 669	57 260	46 393	Slovenia
Republika Srbija	505 939	480 664	518 360	457 276	Republic of Serbia
Poljska	16 684	16 660	19 401	31 111	Poland
Makedonija	25 109	26 018	27 513	26 521	Macedonia
Rumunija	19 638	23 776	22 092	25 211	Romania
Ruska Federacija	3 499	3 192	4 348	4 818	Russian Federation
Hrvatska	97 511	107 682	110 400	110 813	Croatia
Francuska	17 503	28 305	22 310	41 706	France
Holandija	29 292	59 552	31 443	32 617	Netherlands
Češka Republika	12 015	13 134	16 027	26 037	Czech Republic
Švajcarska	13 027	12 540	11 832	13 076	Switzerland
Švedska	7 938	4 276	6 345	17 784	Sweden
Španija	36 515	34 324	31 597	43 976	Spain
Turska	33 258	36 384	42 746	70 556	Turkey
Ostale zemlje	22 500	18 916	20 155	59 118	Other countries
Azija	200 240	198 249	268 175	270 078	Asia
Iran	242	382	364	599	Iran
Izrael	675	732	954	2 736	Israel
Indija	5 131	5 645	6 473	11 438	India
Indonezija	3 378	3 547	5 677	5 859	Indonesia
Japan	16 463	18 506	16 600	18 660	Japan
Kina	142 895	132 736	189 591	185 182	China
Koreja	7 995	7 351	14 065	6 638	Korea
Sirija	34	41	10	2	Syrian Arab Republic
Tajland	4 292	4 404	4 652	4 282	Thailand
Hong Kong	573	1 018	1 179	716	Hong Kong
Ostale zemlje	18 562	23 887	28 610	33 965	Other countries
Afrika	5 357	4 167	6 549	6 288	Africa
Alžir	1 087	37	642	2	Algeria
Obala Slonovače	5	16	4	10	Ivory Coast
Egipat	598	691	1 195	901	Egypt
Etiopija	16	38	14	16	Ethiopia
Kenija	130	117	159	120	Kenia
Libijska Arapska Džamahirija	-	-	-	4	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	940	995	920	1 195	Tunis
Ostale zemlje	2 582	2 273	3 616	4 039	Other countries
Amerika	39 259	39 256	43 318	52 609	America
Kanada	1 345	1 140	1 218	1 944	Canada
Panama	52	41	59	35	Panama
SAD	15 317	15 361	17 468	24 807	USA
Argentina	1 686	1 445	1 737	2 341	Argentina
Brazil	13 275	12 158	12 078	12 240	Brazil
Ekvador	3 984	4 787	5 059	5 444	Ecuador
Kolumbija	354	93	147	681	Columbia
Peru	155	214	278	272	Peru
Djevičanska ostrva	30	-	6	16	The Virgin Islands
Ostale zemlje	3 060	4 017	5 268	4 829	Other countries
Australija i Okeanija	609	523	470	760	Australia and Oceania
Australija	89	201	251	284	Australia
Novi Zeland	323	287	216	466	New Zealand
Ostale zemlje	196	36	3	9	Other counties

15 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2013	2014	2015	2016	
UKUPNO	375 585	333 166	317 172	325 846	TOTAL
Evropa	360 667	317 674	289 515	290 701	Europe
Albanija	11 973	15 169	13 319	14 388	Albania
Austrija	3 852	1 348	2 376	7 041	Austria
Belgija-Luksemburg	616	233	1 478	647	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	18 385	31 858	29 385	26 636	B&H (with RS)
Bugarska	1 415	5 017	1 484	556	Bulgaria
Velika Britanija	3 334	5 232	5 515	3 216	Great Britain
Grčka	3 594	295	5 698	681	Greece
Danska	1 049	740	323	686	Denmark
Italija	15 722	34 829	40 049	17 393	Italy
Mađarska	1 131	585	2 777	34 928	Hungary
Njemačka	13 295	5 858	14 943	13 134	Germany
Slovenija	36 007	13 310	11 938	15 103	Slovenia
Republika Srbija	133 473	80 006	70 213	82 035	Republic of Serbia
Poljska	4 289	7 574	8 939	11 443	Poland
Makedonija	2 762	3 365	4 481	4 526	Macedonia
Rumunija	174	203	748	359	Romania
Ruska federacija	5 789	4 021	2 640	2 235	Russian Federation
Hrvatska	59 548	33 110	3 125	2 250	Croatia
Francuska	3 312	2 844	4 588	3 715	France
Holandija	1 451	398	491	1 002	Netherlands
Češka Republika	4 643	3 078	3 521	6 031	Czech Republic
Švajcarska	2 654	3 651	3 662	4 324	Switzerland
Švedska	1 601	2 335	2 805	2 540	Sweden
Španija	129	115	189	256	Spain
Turska	9 730	5 699	21 362	5 116	Turkey
Kipar	121	1 108	308	205	Cyprus
Ostale zemlje	20 618	55 693	33 158	30 256	Other countries
Azija	7 432	8 078	18 795	30 203	Asia
Gruzija	-	4	-	2	Georgia
Iran	-	75	7	-	Iran
Irak	-	-	165	-	Irak
Izrael	5	4	44	136	Israel
Indija	-	1 026	77	12	India
Indonezija	-	-	42	260	Indonesia
Japan	2 295	1 835	3 128	2 136	Japan
Kina	3 907	2 561	7 904	18 932	China
Koreja	20	1	-	0	Korea
Sirija	-	-	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	84	-	81	80	Thailand
Hong Kong	6	140	3	2 285	Hong Kong
Ostale zemlje	1 116	3 456	7 344	6 361	Other countries
Afrika	6 344	6 108	6 963	2 880	Africa
Alžir	-	-	-	214	Algeria
Obala Slonovače	-	-	-	-	Ivory Coast
Egipat	96	212	1 612	2 099	Egypt
Etiopija	-	-	-	89	Ethiopia
Libijska Arapska Džamaharija	5 840	5 735	5 220	341	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	68	-	-	-	Mali
Tunis	-	-	1	-	Tunis
Ostale zemlje	340	161	130	138	Other countries
Amerika	1 032	1 097	1 637	1 969	America
Kanada	168	153	291	357	Canada
Panama	3	18	3	19	Panama
SAD	743	803	1 278	1 152	USA
Argentina	-	2	-	1	Argentina
Brazil	3	0	-	-	Brazil
Ekvador	-	3	-	-	Ecuador
Kolumbija	-	-	-	-	Columbia
Peru	12	16	-	-	Peru
Djevičanska ostrva	15	3	29	5	The Virgin Islands
Ostale zemlje	88	100	36	436	Other countries
Australija i Okeanija	111	209	262	92	Australia and Oceania
Australija	65	120	156	92	Australia
Novi Zeland	1	19	-	0	New Zealand
Ostale zemlje	45	70	106	0	Other countries

15 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
Ukupno	333 166	317 172	325 846	1 784 214	1 841 524	2 061 688	Total
Evropska unija	119 215	113 177	122 376	816 623	759 771	992 567	European Union
Ostale evropske zemlje	198 459	176 338	168 325	725 396	763 243	739 386	Other European countries
Amerika	1 097	1 637	1 969	39 256	43 318	52 609	America
Azija	8 078	18 795	30 203	198 249	268 175	270 078	Asia
Afrike	6 108	6 963	2 880	4 167	6 549	6 288	Africa
Australija i Novi Zeland	139	156	92	487	467	750	Australia and New Zealand

15 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹EXPORT AND IMPORT BY SITC¹⁾ GOODS SECTIONS¹⁾

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
Ukupno	333 166	317 172	325 846	1 784 214	1 841 524	2 061 688	Total
Hrana i žive životinje	60 380	26 381	27 337	397 858	380 053	397 228	Food and live animals
Piće i duvan	24 892	26 843	22 506	63 297	66 679	70 777	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	63 610	63 557	71 968	42 884	44 937	37 261	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	48 443	46 985	51 648	236 482	199 151	187 539	Mineral fuels and lubricants
Životinske i biljne masti	5 988	613	580	13 562	13 576	13 937	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	12 764	12 886	17 588	181 154	194 361	203 403	Chemical products
Prerađeni proizvodi	82 813	96 492	86 569	270 392	282 039	341 790	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	22 859	29 641	31 135	339 152	408 169	527 754	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	10 932	13 775	11 565	239 427	252 553	279 239	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	486	–	4 950	6	6	2 759	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev.3¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev.3